

BEREDSKAP

Dagligvaruhandelns roll i kris och krig

FEBRUARI
2026

Ett nytt säkerhetsläge kräver stärkt livsmedelsberedskap

Omvärldsläget – ett förändrat säkerhetslandskap

Det globala säkerhetsläget har förändrats drastiskt de senaste åren.

Rysslands invasion av Ukraina och ett försämrat säkerhetsläge i vårt närområde har förändrat förutsättningarna. Tillsammans med protektionistiska strömningar i världshandeln och ett sårbart energiläge skapar det nya risker för Sveriges livsmedelsförsörjning.

EU har lanserat en ny och omfattande strategi för beredskap, med planerade försvars- och försörjningsinvesteringar på upp till 800 miljarder euro. Även Niinistö-rapporten understryker vikten av nordiskt samarbete och ett helhetsperspektiv på totalförsvar.

Sveriges livsmedelspolitik behöver anpassas till det nya säkerhetsläget.

Läs mer om
dagligvaruhandeln
inför valet
2026 och nästa
mandatperiod.

Konsekvenser för dagligvaruhandeln

Dagligvaruhandeln är en central del av Sveriges beredskap. Medlemsföretagens drygt 3 000 butiker finns i hela landet och står för merparten av livsmedelsförsörjningen i Sverige. Utöver maten tillhandahåller butiker även andra samhällsviktiga varor och tjänster som hygien- och rengöringsprodukter, receptfria läkemedel samt apoteks- och paketombud.

Kriget i Ukraina har blottlagt sårbarheter i livsmedelskedjan – från produktion till butik – och fått omfattande konsekvenser för hela den europeiska livsmedelssektorn. För dagligvaruhandeln har detta inneburit ökade kostnader, osäker tillgång till varor och behov av snabba omställningar i logistik och sortiment.

Därtill har handelspolitiska spänningar – inklusive hot om tullar från USA, exportrestriktioner i tredje land och en skiftande EU-politik – ökat osäkerheten för försörjningsflöden. Sammantaget är det tydligt att dagligvaruhandeln inte enbart är distributionsled, utan en nyckelaktör för livsmedelsberedskap och krishantering.

Läs mer om dagligvaruhandeln inför valet 2026 och nästa mandatperiod.

Dagligvaruhandelns ansvar i kris och krig

Livsmedelsförsörjningen är **samhällsviktig** och dagligvaruhandeln har en avgörande roll. Branschen förbereder sig för att ta ansvar i kris. Företagen har därför kontinuerligt lagt fokus på ökade kris- och kontinuitetsplaner internt och övat dessa regelbundet, man har utvärderat gemensamma insatser kring energiförsörjningsförmågan och stärkt upp rutiner för elavbrott.

En fungerande dagligvaruhandel i kris säkerställer inte bara tillgång till mat och nödvändiga varor – det skapar också trygghet för hushållen och avlastar samhällets krisorganisation.

För att dagligvaruhandeln ska kunna utföra sitt uppdrag kopplat till samtliga tjänster finns dock en rad kritiska beroende tvärs över sektorsgränserna, de fem största beroendena är el, transporter, IT, betalningsförmåga och personaltillgång följt av en rad följdberoenden så som t.ex. ordning och säkerhet. Härutöver är det viktigt att Sverige inom EU och andra samarbetsorgan prioriterar en också i kris väl fungerande utrikeshandel, särskilt viktigt för dagligvaruhandelns försörjningsförmåga är att varuflödet inom den gränsfria EU-marknaden upprätthålls.

Ansvariga myndigheter måste ta dagligvaruhandelns behov i beaktande i planeringen av totalförsvaret. Den sektorsansvariga myndigheten måste ha ett nära samarbete och samordning med andra sektorsmyndigheter inom för dagligvaruhandeln viktiga sektorer.

Läs mer om
 dagligvaruhandeln
 inför valet
 2026 och nästa
 mandatperiod.

Dagligvaruhandeln har utarbetat följande principer

För krisberedskap

Dagligvaruhandeln kommer göra vad vi kan för att erbjuda ett tillräckligt utbud av nödvändiga varor till alla Sveriges konsumenter genom att så långt som möjligt hålla i gång hela butiksnätet.

För civilt försvar

Dagligvaruhandeln kommer planera för att i det mest extrema läget gemensamt hålla ett tillräckligt antal butiker öppna i hela landet för att kunna förse befolkningen med de mest nödvändiga varorna.

Detta förutsätter att beredskapsåtgärder utformas så att de fungerar under marknadsmässiga villkor – med bibehållen konkurrens, fungerande varuflöden och kostnadstäckning för företagen.

För att säkerställa marknadsmässiga och likvärdiga villkor inom näringslivet och bland privata aktörer som är samhällsviktiga så måste konkurrensneutralitet värnas och främjas avseende investeringar i beredskapsåtgärder och motståndskraft. Detta oavsett vilken bolagsform (t.ex. organisationsnummer, koncerntillhörighet) som varje samhällsviktig dagligvarubutik råkar ha.

Vi motsätter oss protektionistiska åtgärder som riskerar att hämma handeln och försvaga livsmedelskedjans effektivitet. I stället vill vi se en strategi för trygg livsmedelsförsörjning som bygger på öppen handel, robust digital och fysisk infrastruktur samt en tydlig rollfördelning mellan myndigheter och aktörer i kris.

Genom ett systematiskt arbete med beredskapsfrågan stärks både företagandet och samhällets motståndskraft. Ju längre handeln kan hålla butiker öppna och leverera varor, desto mindre belastning blir det på kommuner och myndigheter i att förse befolkningen med mat och andra varor.

För att kunna planera för gemensam hantering och samtidigt säkerställa rättvis konkurrens behövs tydliga spelregler för marknadens aktörer. Ett nytt krisberedskapsläge skulle ge en laglig ram för den typen av diskussioner och planering.

Läs mer om dagligvaruhandeln inför valet 2026 och nästa mandatperiod.

Svensk Dagligvaruhandels politiska förslag

- ▶ Inför ett nytt beredskapsläge mellan fredstid och höjd beredskap, för att ge utrymme för branschsamarbete i krisberedskapsläge.
- ▶ Kartlägg och säkra försörjningsflöden vid kris eller krig.
- ▶ Säkerställ konkurrensneutral kostnadstäckning för företag för att kunna möta behoven inom ramen för civilt försvar och stärk landsbygdsstödet för att trygga ett butiksnät med service i hela landet.
- ▶ Förbättra möjligheterna att dela viktig – även säkerhetsklassad – information med näringslivet.
- ▶ Ställ krav på myndigheter att genomföra försörjningsanalyser följt av utpekande och/eller olika former av beredskapsavtal.
- ▶ Säkerställ prioritering av livsmedelskedjan i elförsörjningen, både på nationell, regional och kommunal nivå.

KONTAKTUPPGIFTER

Andreas Strömberg
 Näringspolitisk chef

andreas.stromberg@svdh.se

070 274 23 76

Ulrika Dahlin
 Beredskapsansvarig

ulrika.dahlin@svdh.se

073 765 12 76

www.svdh.se

Läs mer om
 dagligvaruhandeln
 inför valet
 2026 och nästa
 mandatperiod.

